

TLAČOVÁ SPRÁVA

V Bratislave 21.02.2023

Niektoré zmeny v novele školského zákona sú krokom späť, komisárka žiada urgentné stretnutie s povereným ministrom školstva. Apeluje aj na dôležitosť sexuálnej výchovy v školách

Komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím Zuzana Stavrovská, ako autorita špecializovaná na dodržiavanie práv osôb so zdravotným postihnutím v SR, sa osobným listom obrátila na dočasne povereného ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR Jána Horeckého so žiadosťou o urgentné stretnutie vo veci novely zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „školský zákon“).

Komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím Zuzana Stavrovská oceňuje, že na jednej strane novela školského zákona, ktorá sa momentálne nachádza v štádiu legislatívneho procesu – vyhodnocovanie pripomienok v rámci medzirezortného pripomienkového konania, prináša významné pozitívne zmeny, akými je napríklad definícia školskej segregácie, obmedzenie opakovaní ročníka, zavedenie úvodného ročníka, ako aj zavedenie a vymedzenie podporných opatrení. Tieto podporné opatrenia zodpovedajú odstraňovaniu bariér, ktorým doteraz deti so zdravotným postihnutím čelili: mnohé z nich sa museli vzdelávať doma, vylúčené a segregované. Z pripravovanej novely však boli dodatočne odstránené pôvodne zakomponované procesné záruky pre žiaka odkázaného na niektoré podporné opatrenie vo vzdelávacom procese, že sa reálne bude môcť realizácie týchto podporných opatrení zo strany konkrétnej školy domáhať.

Rodičia detí so zdravotným postihnutím aj široká odborná obec niekoľko rokov čakali na sľubované zmeny v školskom zákone. Tie mali cez tzv. nárokovateľné a vymožitelné podporné opatrenia (odstránenie bariér, asistencia pri zdravotných úkonoch, asistencia pri sebaobslužných úkonoch, úprava vzdelávacieho plánu, intervencia pri rozvoji komunikačných schopností, jazyka a reči a pod.) zabezpečiť, že žiaci so zdravotným postihnutím budú mať skutočne vymožitelný nárok zúčastňovať sa na vzdelávaní priamo v školách spolu s ostatnými žiakmi. **Z pôvodnej koncepcie tzv. nárokovateľných a vymožitelných podporných opatrení sa však po zmenách zo strany súčasného vedenia ministerstva školstva nárokovateľnosť vytránila.** Žiaci so zdravotným postihnutím sa teda reálne nebudú môcť realizácie týchto podporných opatrení školou domáhať, presne tak, ako sa doteraz nemohli domáhať

prítomnosti asistenta učiteľa na vyučovaní, ak škola na neho nenašla financie, prípadne, ak jej ministerstvo školstva pridelo menej finančných prostriedkov, ako žiadala. **Žiakom so zdravotným postihnutím sa teda síce na jednej strane právo na primerané úpravy a tzv. podporné opatrenia priznáva, ale iba v teórii a na papieri.**

Môže sa tak stať, že jeden žiak so zdravotným postihnutím sa ku konkrétnemu opatreniu v škole skutočne dostane, no iný nie, zdôrazňuje komisárka Zuzana Stavrovská: **„Tento stav považujem za nerovnaké zaobchádzanie v prístupe k vzdelávaniu.“**

Navyše, školský zákon predpokladá, že žiak odkázaný na podporné opatrenia za nimi bude cestovať do tej školy, ktorá ich už má vytvorené, alebo ich bude ochotná či schopná vytvoriť. Tu opäť narážame na nerovnaký prístup k vzdelávaniu, keď si žiak bez potreby podporných opatrení bude môcť vybrať, na ktorej škole sa chce vzdelávať, kým žiak s potrebou podporných opatrení bude musieť plniť školskú dochádzku iba tam, kde mu to umožnia (ak vôbec).

Cestovanie žiaka za vzdelávaním sa predpokladá rovnako aj pri materských školách, keď sa právo dieťaťa na vzdelávanie v materskej škole zo strany štátu naplní iba vtedy, keď mu ponúkne miesto v akejkolvek najbližšej materskej škole s voľnou kapacitou (čiže teoreticky aj niekoľko desiatok kilometrov vzdialenej).

„Po tom, keď ministerstvo školstva konečne vykročilo správnym smerom, sa tak Slovenská republika opäť dostáva o krok späť: namiesto zrovnoprávnenia vzdelávania žiakov so zdravotným postihnutím novela zavádza ďalší priestor na vytváranie nerovností,“ upozorňuje komisárka Zuzana Stavrovská.

Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím už v rámci medzirezortného pripomienkového konania, ako aj na rozporovom konaní so zástupcami ministerstva školstva poukázal na to, že takto koncipovanou novelou školského zákona sa reálna inklúzia v školstve nezavedie. Žiaľ, argumenty ministerstvo školstva neakceptovalo.

Ľuďom so zdravotným postihnutím pritom právo na vzdelanie garantuje Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, ktorý Slovenská republika ratifikovala v roku 2010 a je nadradený národnej legislatíve. Štát sa tým zaviazal nielen k uznaniu práva **osôb so zdravotným postihnutím na vzdelanie, ale aj k zabezpečeniu začleňujúceho vzdelávacieho systému na všetkých úrovniach**, aby deti so zdravotným postihnutím mali na rovnakom základe s ostatnými **prístup k inkluzívnemu, kvalitnému a bezplatnému základnému a stredoškolskému vzdelaniu** v spoločnosti, v ktorom žijú; aby sa im poskytovali primerané úpravy v súlade s ich individuálnymi potrebami; a aby **dostali v rámci všeobecného systému vzdelávania požadovanú podporu s cieľom umožniť ich účinné vzdelávanie**; a aby sa opatrenia individualizovanej podpory uskutočňovali v prostredí, ktoré maximalizuje **vzdelanostný a sociálny rozvoj** v súlade s cieľom **plného začlenenia**.

Zároveň, vzhľadom na aktuálne medializované informácie chce komisárka Zuzana Stavrovská na stretnutí s povereným ministrom Jánom Horeckým upozorniť aj na **ľudskoprávny rozmer**

zavedenia sexuálnej výchovy do vzdelávacích osnov, a to opäť najmä v nadväznosti na Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím. Štát sa zaviazal, že prijme všetky opatrenia na ochranu osôb so zdravotným postihnutím doma aj mimo domova, pred všetkými formami vykorisťovania, násilia a zneužívania; že bude poskytovať informácie a osvetu o tom, ako im predchádzať. Štát sa zaviazal prijať opatrenia na odstránenie diskriminácie osôb so zdravotným postihnutím vo všetkých záležitostiach týkajúcich sa manželstva, rodiny, rodičovstva a partnerských vzťahov na rovnakom základe s ostatnými a zabezpečiť uznanie práva osôb so zdravotným postihnutím slobodne a zodpovedne rozhodovať o počte a vekovom odstupe svojich detí a ich práva na prístup k informáciám primeraným veku, k sexuálnej výchove a k výchove k plánovanému rodičovstvu a poskytnutie prostriedkov nevyhnutných na uplatňovanie týchto práv.

Elena Koritšánska

Hovorkyňa

Referát pre styk s verejnosťou

Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím

Račianska 153

831 54 Bratislava 35

Tel.: +421 907 732 923

E-mail: elena.koritsanska@komisar.sk; media@komisar.sk

www.komisar.sk

fb.com/.komisar.sk

m.me/.komisar.sk

instagram.com/komisar_zp